

Vero-oikeudellinen tutkielma finanssialan bonusten verotuksesta

Tarkastelussa OP Ryhmän bonusjärjestelmä

Yritysverotus
ON-työ

Laatija:
Evi Kulmala

22.3.2024

Turun yliopiston laatujärjestelmän mukaisesti tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu
Turnitin OriginalityCheck -järjestelmällä.

ON-työ

Oppiaine: Yritysverotus

Tekijä: Evi Kulmala

Otsikko: Vero-oikeudellinen tutkielma finanssialan bonusten verotuksesta

Ohjaaja: Jaakko Ossa

Sivumäärä: 19 sivua

Päivämäärä: 26.2.2024

Tutkielmani tarkoituksena on selvittää, kuinka vero-oikeudellinen oikeusnormi laaja tulokäsite on toteutunut ja kuinka sitä on sovellettu finanssialan bonusten verotuksessa. Finanssialan bonuksista ei ole nimenomaista lainsäädäntöä tuloverolaissa vielä tällä hetkellä, mutta Petteri Orpon hallitusohjelmaan tehdyn kirjauksen perusteella finanssialan bonukset otetaan pian lähemmin tarkasteluun. Tuloverolaissa on melko yleistasoista sääntelyä, joka nojaa laajaan tulokäsitteeseen. Tulokäsitteen tyhjentävä määrittely ei ole ollut tarkoituksenmukaista suunniteltaessa tuloverolakia ja siitä tuleekin nimitys laaja tulokäsite. Tutkimuksessa siis käsitellään finanssialan bonusten tämänhetkistä oikeudellista problematiikkaa. Lähempään tarkasteluun tutkielmassa on otettu OP Ryhmä, koska tämä konserni on pystynyt myöntämään bonuksia miljoonille suomalaisille verovapaina ja hyötynyt tästä samalla liiketaloudellisesti. Tarkastelun kohteena on laajan tulokäsitteen alkuperäinen tarkoitus hallituksen esityksessä ja sen toteutumista käytännössä vertaillaan oikeuskirjallisuuden, oikeustapausten, keskusverolautakunnan päätöksen ja verohallinnon ohjeiden avulla. Tutkielmassa myös käsitellään kaikkien näiden edellä mainittujen oikeuslähteiden suhdetta toisiinsa.

Tutkimusote on luonteeltaan oikeusdogmaattinen ja tutkimuksen tavoite on tulkita sitä, miten laaja tulokäsite toteutuu tällä hetkellä finanssialan bonusten verotuksessa. Tutkimukseen on käytetty oikeuskirjallisuutta enemmän lainsäädännön esitöitä, oikeusnormistoa, aikaisempia tuomioistuinratkaisuja ja lautakunnan ratkaisuja tieteellisen tutkimuksen puutteen vuoksi.

Tutkielma osoittaa, että tämänhetkinen OP Ryhmän käytäntö on sekä vallitsevan lainsäädännön että osin myös vero-ohjeiden vastainen. Se osoittaa sen, kuinka iso vero-oikeudellinen tarve on saada selvyttä vallitsevaan oikeusnormistoon ja vero-ohjeisiin. Loppupäätelmä tutkielmassa on kuitenkin se, että käytäntöä tuskin saadaan täysin veronalaiseksi, joten hallituksen niin päättäessä, tulisi löytää keinoja, jotka turvaavat miljoonien suomalaisten oikeusturvan, mutta myös vero-oikeudellisten normien toimivuuden finanssialan bonusten käytössä.

Avainsanat: tulokäsite, bonukset, finanssiala, vero-oikeus

Sisällys

Vero-oikeudellinen tutkielma finanssialan bonusten verotuksesta	I
Lähteet.....	IV
Lyhenteet	VI
Liitteet	VII
1 Johdanto.....	1
2 Petteri Orpon hallitusohjelma	3
3 Vallitseva verotuslainsäädäntö.....	5
3.1 Tuloverolaki.....	5
3.2 Tulon käsite	6
3.3 Ennakkoratkaisut	7
3.4 Verohallinnon ohjeet bonusten verotuksesta	9
3.5 Keskusverolautakunnan ennakkoratkaisu oikeuslähteenä.....	11
4 Verovapauden kriteerit	13
4.1 Palvelumaksu	13
4.2 Kohtuullisuuden ja tavanomaisuuden vaatimus.....	14
4.3 Valinnanvapaus käyttää etuus	15
5 Yhteenveto.....	17

Lähteet

Kirjallisuus

Määttä, Kalle, 2014, Verolakien tulkinta. Edita Lakitieto.

Ossa, Jaakko, 2020, Tuloverolaki käytännössä. 2. uudistettu painos. Alma Talent.

Niskakangas, H & Knuuttinen, R. 2015. Henkilöverotus. Päivitetty 2022. Helsinki: Alma Talent.

Virallislähteet

Hallituksen esitys HE 2001/1992

KKV:n Aloite valtiovarainministeriölle pankki- ja vakuutusalan bonusten verokohtelun muuttamiseksi 29.3.2021.

Suomen perustuslaki 11.6.1999/731

Tuloverotuksen kehittämistyöryhmän muistio Kilpailukykyiseen verotukseen.

Tuloverolaki 30.12.1992/1535

Vahva ja välittävä Suomi, pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelma 20.6.2023

Valtiovarainministeriön muistio, Bonusten verotus, 23.5.2023.

Verohallinnon ohjeet bonusten verotuksesta, 2019.

Verohallinto syventävät vero-ohjeet: Henkilökuntaedut verotuksessa, 2023.

Verohallinnon syventävät vero-ohjeet: Omaisuuden luovutusvoitot ja -tappiot luonnollisen henkilön tuloverotuksessa, 2023.

Verohallinnon syventävät vero-ohjeet: Tulon ja menon jaksottaminen henkilöverotuksessa, 2022.

Oikeustapaukset

KHO 2002:10

KHO 2009:9

KHO 2011:118

KHO 2020:23

KVL 2011/47

Medialähteet

Pietrila, Päivikki, Petteri Orpon hallitus ottaa syyniin OP-bonukset – kaivaa esiin

finanssialan vanhan kiistan. Kauppalehti 20.6.2023.

<https://www.kauppalehti.fi/uutiset/petteri-orpon-hallitus-ottaa-syyniin-op-bonukset-kaivaa-esiin-finanssialan-vanhan-kiistan/550f33ea-21ce-4e06-a246-f8a28ee80dbc>

(Luettu 6.2.2024)

Muut lähteet

Osuuspankin verkkosivut: <https://www.op.fi/henkiloasiakkaat/omistaja-asiakas-ja-edut/hyoty-irti-op-bonuksistasi> (luettu 20.2.2024)

KKV:n aloite: Pankki- ja vakuutusalan bonusten kilpailua vääristävä verotuki poistettava:

<https://www.kkv.fi/ajankohtaista/tiedotteet/kkvn-aloite-pankki-ja-vakuutusalan-bonusten-kilpailua-vaaristava-verotuki-poistettava/> (luettu 20.2.2024)

Lyhenteet

KHO	korkein hallinto-oikeus
KKV	kilpailu- ja kuluttajavirasto
KVL	keskusverolautakunta
TVL	tuloverolaki
HE	hallituksen esitys

Liitteet

Liite 1. OP Ryhmän palvelumaksulistaus

1 Johdanto

Pankki- ja vakuutusalan bonusjärjestelmän veroetuudesta nauttivan OP Ryhmän tilanne on monelta osin kiistanalainen. Ensisilmäyksellä tämä veroetuus näyttää kohdentuvan pelkästään OP Ryhmään, mutta käytännössä tämä ohjautuu miljoonien suomalaisten talouteen. OP Ryhmä nauttii tästä veroedusta kuitenkin liiketaloudellisesti ainoana pankki- ja vakuutusalan toimijana, mikä ei ole miellyttänyt Kilpailu- ja kuluttajavirastoa. Selvyyden vuoksi todettakoon, että veroetuutta ei suoranaisesti ole tarkoitettu vain yhden toimijan käyttöön, mutta käytäntö on osoittanut vain yhden toimijan voivan sitä hyödyntää. KKV on tehnyt tästä aikaisemmin selvityksen ja aloitteen valtionvarainministeriölle. KKV:n mukaan tämän verotuen poistamisella saavutettaisiin merkittävää julkisen talouden kasvua ja tämä lisäisi kilpailua vakuutus- ja pankkialalla.¹

Tässä tutkielmassa veroetuudella viitataan Vero-ohjeista ilmeneviä, KVL:n 2011/47 päätökseen nojautuvia ehtoja, joiden mukaan yhtiön antama bonus voi olla verovapaa.² Näissä ohjeissa luetelluissa tilanteissa annettua bonusta käsitellään verotuksessa tavanomaisena alennuksena. Käytännössä tämä on mahdollistanut OP Ryhmän myöntävän alennuksia palvelumaksuista konsernin sisällä täysin eri liiketoimintaa harjoittavien yhtiöidensä välillä.

Tällä hetkellä OP Ryhmän pankki- ja vakuutuspalveluiden omistaja-asiakkaita on noin 2 miljoonaa henkeä, joille OP Ryhmä myöntää 0,25 prosenttia bonusta pankki-, varallisuudenhoito- ja vakuutusasioinnista kertyvästä kokonaismäärästä. OP Ryhmän 2022 tilikauden aikana, se on jakanut omistaja-asiakkailleen 215 miljoonaa euroa. Tämä summa jakautui siten, että pankki- ja varallisuudenhoitopalveluihin käytettiin 101 miljoonaa euroa ja vahinkovakuutustuotteisiin 114 miljoonaa euroa.³ Tässä yhteydessä tulee kuitenkin muistaa, että nämä summat jäivät lopulta täysin OP Ryhmän kannettavaksi.

Tilanteessa on tasapainoiltava vapaiden markkinoiden ja kansalaisten pääomatulojen verotuksen kanssa. Ymmärtääksemme, miksi Petteri Orpon hallitus haluaa muuttaa tai vähintään ottaa tarkasteluun pankki- ja vakuutusalan bonusten verotuskäytänteet, meidän

---

¹ KKV:n Aloite valtiovarainministeriölle pankki- ja vakuutusalan bonusten verokohtelun muuttamiseksi 29.3.2021

² Verohallinnon ohjeet bonusten verotuksesta

³ Pietrila, Päivikki, Petteri Orpon hallitus ottaa syyniin OP-bonukset – kaivaa esiin finanssialan vanhan kiistan. Kauppalehti 20.6.2023.

tulee ensin tarkastella, kuinka verolait ja perustuslaki ohjaavat verotusta sekä mitkä ongelmat vaikuttavat tilanteen taustalla. Lisäksi tutkielmassa tarkastellaan Kilpailu- ja kuluttajaviraston huomioiduissa pankki- ja vakuutusalan bonusten verokohtelun muuttamiseksi.

Tämän tutkielman tarkoituksena on tulkita ja systematisoida voimassa olevia vero-oikeudellisia oikeusnormeja liittyen finanssialan bonusten verotukseen ja tarkastella sitä, kuinka hyvin lainsäädännön peruseräite laaja tulokäsite toteutuu nykyisessä mallissa.

Tämän vuoksi tutkielmassa tarkastellaan lähemmin konsernia, joka on pystynyt toteuttamaan parhaiten kyseistä veroetuutta, eli OP Ryhmää.

2 Petteri Orpon hallitusohjelma

”Uudistetaan finanssialan bonusten verotuskäytänteet”, lukee yhtenä hallituksen suunnittelemista verotuskohteista.⁴ Hallitusohjelma antaa tarkemman kuvan siitä, mihin suuntaan verotusta ollaan ohjaamassa seuraavan neljän vuoden aikana. Arvio vaikutuksesta verotuottoihin on tällä hetkellä 30 miljoonaa euroa, mikä on taloudellisesti valtiolle pieni lisä verotuloihin. Mahdollisesta muutoksesta hyötyisi eniten oikeusvarmuus sekä vapaat markkinat, joista voisi seurata vapaamman kilpailun kautta myös valtiolle taloudellista hyötyä.

Orpon hallitusohjelmassa luvataan sujuvoittaa veronkantoa ja parantaa verotuksen ennakoitavuutta.⁵ Tällä viitataan oikeusvarmuuden periaatteeseen, jonka ei voi sanoa täydellisesti toteutuneen finanssialan bonusten verotuskäytänteissä ja mikä voi unohtua myös verotuksesta puhuttaessa. Oikeusvarmuudella tarkoitetaan sitä, että toimet ovat ennakoitavissa sekä lainsäädännöllisesti perusteltuja. Esimerkiksi kirjatulla lain säännöksellä luodaan oikeusturvaa ja ennakoitavuutta. Vuoden 2002 tuloverotuksen kehittämistyöryhmä (VM työryhmämuistio 12/2002) on kuvaillut oikeusvarmuutta ja ennustettavuutta seuraavalla tavalla: ”Hyvän verojärjestelmän tulisi täyttää myös oikeusvarmuuden edellytykset. Oikeusvarmuudella tarkoitetaan sitä, että veroratkaisut ovat lainmukaisia ja että verovelvollisilla on myös mahdollisuus ennustaa veroratkaisujen sisältö. Veroratkaisuja tehdään verohallinnossa sekä verotuksen oikaisu- ja muutoksenhakuelimissä. Oikeusvarmuuden toteutumiseen vaikuttaa kuitenkin merkittävästi se, miten verolainsäädäntö on laadittu. Oikeusvarmuuden kannalta olisi tärkeää, että verolainsäädäntö olisi mahdollisimman kattavaa eli verosäädökset kattaisivat ainakin kaikki merkittävimmät ajateltavissa olevat verovelvollisten taloudellisen käyttäytymisen muodot. Jos verolainsäädännössä on selviä aukkoja, verovelvollisilla ei voi olla tietoa taloudellista käyttäytymistään koskevien veroratkaisujen sisällöstä. Oikeusvarmuuden ja ennustettavuuden toteutumista edesauttaa myös se, että lainsäädäntö on laadittu mahdollisimman selkeäksi ja yksinkertaiseksi.”⁶

---

⁴ Vahva ja välittävä Suomi, pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelma 20.6.2023, s. 238

⁵ Vahva ja välittävä Suomi, pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelma 20.6.2023, s. 15

⁶ Tuloverotuksen kehittämistyöryhmän muistio Kilpailukykyiseen verotukseen, s. 20

Tällä hetkellä TVL:ssä ei ole sananmukaista sääntelyä tarkastelun alla olevien bonusten verotuksesta. Suomen valtiosäännössä, eli perustuslaissa on kohta siitä, kuinka verosta on säädettävä lailla, joka sisältää säännökset verovelvollisuuden ja veron suuruuden perusteista sekä verovelvollisen oikeusturvasta. Vero-ohjeisiin bonusten verotuksesta on jouduttu hakemaan oikeat tulkinnat muutoksenhaku ja tuomioistuin teitse. Tällöin muutoksenhakutoimielimet sekä tuomioistuimet ovat joutuneet työskentelemään vailla kirjoitettua lakia tästä nimenomaisesta aiheesta. Tällä hetkellä, siis miljoonien suomalaisten hyödyntämä veroetus ei nauti oikeusvarmuutta perustuslain tai edes tuloverotuksen kehittämistyöryhmän edellä kuvatulla tavalla. On siis oikeudenmukaista, että hallitus on viimein päättänyt keskittyä tämän osa-alueen tarkasteluun, jolla kehitettäisiin ja selvennettäisiin nykyistä tuloverolakia. Varsinkin tällä hetkellä ja tässä maailmantilanteessa, verotulojen kerryttämiselle on suuri taloudellinen motivaatio. Esimerkiksi Donald Trumpin mahdollinen valinta Yhdysvaltojen seuraavaksi presidentiksi painostaa Suomen valtiota keräämään lisää verotuloja valtiolle kattamaan muun muassa maanpuolustuksen kassaan varoja. Verojen kerääminen on myös aina hallituksen arvopohjan ohjaama valinta.

3 Vallitseva verotuslainsäädäntö

Kuten jo edellä mainittiin, verotuksesta on perustuslain tasoista sääntelyä. Perustuslaissa on myös turvattu jokaisen omaisuudensuoja. Perusoikeus on kaikista voimakkaimmin suojattu oikeus ja sitä voidaan rajoittaa vain erityisin edellytyksin. Tällöin rajoituksen tulee olla lakiin kirjattu. Tämä tarkoittaa sitä, että jotta voitaisiin toteuttaa valtion oikeutta suojatun omaisuuden verotukseen, sääntelyn tulee olla vahvan kirjoitetun lain tasoista. Näin ollen ei ole lainsäädännön nojalla hyväksyttävää kerätä veroja pelkän ohjeistuksen tai tuomioistuinratkaisuiden nojalla. Tämä on yksi vero-oikeuden yleisistä opeista ja sitä kutsutaan legaliteettiperiaatteeksi.⁷

Kirjallisuudessa puhutaan paljon normihierarkiasta, jolla viitataan normien ja säädösten arvojärjestykseen. Jokainen säädös saa siis pätevyytensä ylemmän tasoisesta säädöksestä ja ylemmän tasoinen ja alemman tasoinen säädös eivät voi olla näin ollen keskenään ristiriidassa tämän oikeusperiaatteen nojalla. Suomalaisessa normihierarkiassa ylimmällä tasolla ovat perustuslaki ja sen alapuolella ovat lait, jotka eduskunta säätää perustuslaissa osoitetulla tavalla. Lakien jälkeen tulevat asetukset, jonka jälkeen tulevat keskusvirastojen ja lautakuntien antamat päätökset ja lausunnot. Myöhemmin käsitellään keskusverolautakunnan päätöstä ja sitä, kuinka sen tulisi noudattaa normihierarkian mukaisessa järjestyksessä ylempiä lakeja ja asetuksia.

Tällä hetkellä TVL:n säännöksissä ei ole nimenomaista mainintaa finanssialan bonusten verotuksesta, mutta siinä kuitenkin noudatetaan laajaa tulokäsitettä, jonka mukaan kaikki verovelvollisen tulot ovat veronalaisia. TVL:stä siis löytyy ohjeistusta, kuinka tuloa tulisi ylittää kohdella käytännössä. Henkilöverotuksessa vallitsee myös oikeusperiaatteita, jotka auttavat lakien tulkinnassa.

3.1 Tuloverolaki

Ymmärtääksemme hieman verotuslainsäädännöstä, tässä selvyyden vuoksi olennaisimmat lainkohdat sekä tulon käsite esiteltynä tutkielman seuraamista helpottamaan. Näiden avulla voimme tarkastella KHO:n ratkaisuja ja KVL:n ratkaisun ristiriitaisuutta lainsäädännön kanssa.

---

⁷ Ossa, Tuloverolaki käytännössä, s. 21.

TVL 29 §:n mukaan veronalaista tuloa ovat jäljempänä tässä laissa säädettyin rajoituksin verovelvollisen rahana tai rahanarvoisena etuutena saamat tulot. Verovelvollisella on oikeus vähentää tuloistaan niiden hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuneet menot. Pääomatulona pidetään TVL 32 §:n mukaan omaisuuden tuottoa, omaisuuden luovutuksesta saatua voittoa ja muuta sellaista tuloa, jota varallisuuden voidaan katsoa kerryttäneen. Puhdas pääomatulo muodostuu luonnollisten vähennysten jälkeen jäävästä osasta, eli kun tulojen hankkimisesta tai säilyttämisestä johtuneet menot on vähennetty pääomatulosta.

HE 2001/1992 mukaan laaja tulokäsite tarkoittaa seuraavaa: ”Verovelvollisen kaikki tulot ja hänen saamansa rahanarvoiset etuudet siten veronalaista tuloa, ellei laissa nimenomaan toisin säädetä tai ellei kysymyksessä ole sen tyyppinen etuus, jonka voidaan katsoa vakiintuneen oikeus- ja verotuskäytännön perusteella jäävän kokonaan tulokäsitteen ulkopuolelle.”⁸

Jo pelkästään edellä mainittujen säännösten ja lain esitöiden mukaisesti voitaisiin perustellusti tulkita, että pankki-, sijoitus- ja vakuutuspalveluista kertyvät bonukset olisivat veronalaista tuloa. KVL päätyi kuitenkin päätöksessään 2011/47 erilaiseen lopputulokseen.

3.2 Tulon käsite

Kaikki verovelvollisen saamat rahasuoritukset eivät kuitenkaan ole tuloa TVL:n tarkoittamassa laajuudessa. Nimenomaisesti TVL:n tarkoittaman tulon käsitteen ulkopuolelle on suljettu pois perintö ja lahja.⁹ Merkittävää on huomioida se, että TVL:ssä tarkoitettun tulon tulee olla realisoitunut, jotta se olisi verotukselle alisteista. Tulon realisoitumista on säädetty TVL 110 §:ssä. Sen mukaan tulo realisoituu, kun se nostetaan, merkitään verovelvollisen tilille tai se saadaan muutoin hallintaan. Tämä siis tarkoittaa, että verovelvollinen on saanut itselleen uutta tuloa, eli rahaa tai rahan arvoista etuutta, johon hänellä on tosiasiallinen määräysvalta. Tämän syntymiseksi tarvitaan siis jonkinlainen luovutustapahtuma.¹⁰

---

⁸ HE 2001/1992

⁹ Ossa, Tuloverolaki käytännössä, s.89.

¹⁰ Ossa, Tuloverolaki käytännössä, s.89.

Tapauksessa KHO 2020:23 käsiteltiin tulon realisoitumisvaadetta TVL:ssä. Lähtökohtana KHO:n perusteluissa pidettiin sitä, ettei realisoimaton arvonnousu ole verovelvollisen tulojen piirissä. Tällä tarkoitettiin sitä, ettei esimerkiksi kiinteistön tai osakkeen pörssikurssin arvonnousu tule verovelvollisen verotettavien tulojen piiriin, ennen kuin arvonnousu realisoituu luovutustapahtuman, kuten kiinteistön tai osakkeen myymisen kautta.

Yksi vero-oikeuden keskeisin oikeusperiaate on veronmaksukyky. Sen mukaan jokaisen tulisi maksaa veroja taloudellisten voimavarojensa mukaisessa suhteessa. Tästä johtuu Suomen progressiivinen verojärjestelmä. Verotus on koettu oikeudenmukaisemmaksi, kun jokaisen veronmaksukyky on huomioituna. Verotuksen tarkoituksena ei siis ole tehdä ketään maksukyvyttömäksi. Veronmaksukyky on yhteydessä myös edellä mainittuun tulon realisoitumisvaateeseen. Jos siis tulo ei ole vielä realisoitunut, sitä ei voida verottaa, koska se ei ole vielä tällöin tosiasiallisesti verovelvollisen hallinnassa ja tällöin olisi täysin kohtuutonta verottaa maksukyvyn ulkopuolella olevaa omaisuuden arvonnousua.

Bonusten verotuksessa on mietittävä myös näitä elementtejä. Tärkeintä olisi siis tunnistaa, koska verovelvollisen saama tulo, eli raha tai rahanarvoinen etuus, on realisoitunut. Bonusten ja erilaisten etuuksien kanssa tämä raja ei ole täysin selvä verovelvollisille, koska he eivät välttämättä itse tiedä sitä täsmällistä ajankohtaa, milloin bonus käytetään alennuksena, varsinkin silloin, jos tämä tapahtuu palveluntuottajan toimesta automaattisesti palvelumaksuja kerääntyessä. Tosiasiassa bonukset ja siitä saatu etuus eli tulo realisoituu sillä hetkellä, kun se käytetään alennuksen muodossa palvelumaksuun. Jos finanssialan bonuksia tulnaisiin jatkossa käsittelemään veronalaisena tulona, tällöin verovelvolliselle tulisi antaa takaisin oikeus päättää, milloin bonuksia käytetään palvelumaksuihin. Tämä elementti toimisi silloin maksukyvyn kannalta positiivisena verosuunnittelun työkaluna verovelvollisille. Tällöin kuitenkin tulon realisoituminen tapahtuisi tämän käytön valintahetkellä (KHO 2002:10).

3.3 Ennakkoratkaisut

Nykyiseen malliin on päädytty KVL 2011/47 päätöksen myötä. Nykyiseen käytäntöön on vaikuttanut myös tulon veronalaisuutta käsittelevät päätökset KHO 2002:10 ja KHO 2009:9. Päätöksessä KHO 2002:10 otettiin kantaa siihen, milloin etuus on henkilön verotettavaa pääomatuloa. Edellä mainitussa ratkaisussa painotettiin henkilön vapautta valita edun

käytöstä. KHO linjasi, että henkilön vapaus päättää etuuden käyttökohte tekee edusta veronalaista pääomatuloa.

KHO 2009:9 ratkaisussa otettiin kantaa palvelumaksujen ja luottojen vähennyskelpoisuuteen, mikä on tutkielman kannalta olennaista huomioida ja johon palataan myöhemmin tässä kirjoituksessa. Tässä ratkaisussa KHO päätyi siihen, että palvelumaksuja ja velkojen korkoja ei saa vähentää ylijäämän palautukseen kohdistuvina tulonhankkimismenoina verotuksessa. KHO perusteli päätöstään seuraavanlaisesti: ” Tuloverolain 54 §:n mukaan verovelvollisella on oikeus vähentää pääomatuloista niiden hankkimisesta ja säilyttämisestä johtuneet menot. A:n pankille maksamat palvelumaksut ovat hänen elantomenojaan eikä niitä voida pitää edellä ensimmäisessä kohdassa tarkoitettujen pääomatulojen hankkimisesta tai säilyttämisestä aiheutuneina menoina.” Koska oikeuden tulee olla systemaattista ja koherenttia, KHO:n lausumalla on iso painoarvo, kun tarkastelemme syvemmin bonusjärjestelmän veroedun systematiikkaa.

Yhtäältä molemmissa edellä mainituissa KHO:n ratkaisuissa painotettiin tuloverolain tulokäsitettä ja sitä, kuinka se on hallituksen esityksen (HE 200/1992) mukaisesti tarkoitettu tulkittavan laajasti. KVL ei tätä kuitenkaan noudattanut ratkaisussaan 2011/47.

KVL 2011/47 ratkaisu toi bonusten ja etuuksien verotukseen uuden poikkeuksen, eli tässä tutkielmassa tarkastelussa olevan veroetuuden. Ratkaisussaan se totesi, että kun bonukset kerääntyvät nimenomaisesti sijoitusten, luottojen, säästöjen ja vakuutusten perusteella, bonusten katsottiin olevan A:n pääomatuloa HE 200/1992 tarkoittamalla tavalla. Jos asiakkaalla ei kuitenkaan ollut KHO 2002:10 ratkaisussa tarkoitettua valinnanvapautta käyttää bonuksiaan kuten olisi tahtonut ja pankki määritteli ja valitsi bonusten tosiasialliset käyttökohteet, tätä tuloa ei pidetty asiakkaan pääomatulona ja täten se ei ollut veronalaista tuloa. Tätä etuutta KVL luonnehti ratkaisussaan 2011/47 ennemminkin yhtiön asiakkailleen myöntämä tavanomaisena alennuksena.

Alennus terminä on käytännössä omaksuttu tuotteen tai hyödykkeen ostohetkellä annettuna hinnan alentamisena. OP Ryhmän bonusjärjestelmässä kuitenkin kerätään laajan tulokäsitteen mukaisesti veronalaista pääomatuloa, joka kertyy omaisuuden sijoituksen tuottona TVL 32 § mukaisesti ja on täten TVL 29 § mukaisesti veronalaista tuloa. Kuten HE 200/1992 on todettu ja johon KHO ratkaisuihinsa 2002:10 ja 2009:9 on nojannut, että ainoa keino katsoa, että etuus jää tuloverotuksen ulkopuolelle on vain, jos laissa nimenomaan säädetään tai ellei

vakiintuneen oikeus- ja verotuskäytännön perusteella sen voidaan katsoa jäävän kokonaan verotuksen ulkopuolelle. Koska verotuslainsäädännössä ei ole sääntelyä bonusten verotuksesta, yksi keino olisi ollut tulkita lainsäädännön esitöitä. Jostain syystä keskusverolautakunta on tullut toisenlaiseen lopputulokseen vallitsevan lainsäädännön kanssa. Hallinto-oikeudellisesti ei voida tulkita KVL 2011/47 ratkaisun edustavan yksinään vakiintunutta oikeus- ja verotuskäytäntöä. Tämä tapaus kuitenkin yksinään johti verohallinnon ohjeistuksen muutokseen, jossa verohallinto myönsi nykyisen veroedun mallin.¹¹

3.4 Verohallinnon ohjeet bonusten verotuksesta

Verohallinnon ohjeet eivät ole oikeudellisesti sitovia.¹² Tämä on vahvistettu tapauksessa KHO 2011:118. Selvyyden vuoksi todetaan, että ne ovat kuitenkin sallittuja oikeuslähteitä, joille saa oikeushierarkian mukaisesti antaa jonkin verran painoarvoa oikeudellisessa tulkinnassa ja ne tulevat merkittäväksi silloin, kun vahvemmat velvoittavat oikeuslähteet puuttuvat tai niissä ei ole sääntelyä asiasta. Verohallinnon ohjeita ennen on selvyttä lainsäädännön tulkintaan haettava ensisijaisesti esimerkiksi hallituksen esityksistä ja muista lainvalmisteluasiakirjoista. Vero-ohjeet toimivat siis eräänlaisena tulkintaa vahvistavana tai täydentävänä oikeuslähteenä.

Kalle Määttä kirjassaan Verolakien tulkinta, selventää vero-ohjeiden laadintamenettelyä oikeushierarkian avulla seuraavasti: ”Toisaalta on korostettu sitä, että ohjeita laadittaessa tulisi ottaa huomioon myös vanhempi oikeuskäytäntö, ellei uutta oikeuskäytäntöä ole.” Oikeuskäytännöllä Määttä tarkoittaa nimenomaisesti tuomioistuinten käytäntöä, ei lautakuntien, esimerkiksi keskusverolautakunnan antamia ratkaisuja. Tämä siis siksi, että oikeuskäytännöllä, nimenomaisesti korkeimpien tuomioistuinten ratkaisuilla on ennakkoratkaisujen painoarvoa. Ennakkoratkaisuilla pystytään selventämään epäselväksi jäänyttä lainsäädäntöä ja ennakkoratkaisuilla voidaan jopa sanoa olevan melkein yhtä painava merkitys kuin lainsäädännöllä. Vero-ohjeissa tulisi siis ensisijaisesti tarkastella KHO:n antamia ratkaisuja, mutta lisäksi myös lainsäädäntöä ja niiden taustalla vaikuttavia lakien tarkoitusta selventäviä valmisteluasiakirjoja sekä hallituksen esityksiä.

---

¹¹ Verohallinnon ohjeet bonusten verotuksesta 16.9.2019

¹² Määttä, Verolakien tulkinta, s. 262.

Verohallinnon nykyiset ohjeet bonusten verotuksesta ovat vuodelta 2019 ja ne nojaavat vahvasti jo edellä mainittuihin KHO:n ratkaisuihin 2009:9 ja 2002:10 sekä KVL 23/2011 ja 47/2011 ratkaisuihin.¹³

Veronalaiset hyvitykset, jotka on saatu pankki-, sijoitus- tai vakuutuspalveluiden perusteella, ovat henkilön pääomatuloa, kun ne on maksettu rahana tai siihen rinnastuvana etuna. Ohjeiden mukaan, jos henkilöllä on vapaus valita rahan, siihen rinnastuvan edun tai palvelumaksujen alennuksen välillä, edun katsotaan olevan veronalaista tuloa. Etu verotetaan sen valintahetkellä ja sen maksuajalla ei ole tässä yhteydessä merkitystä. Tämä johtuu TVL:n 110 §:stä, jonka mukaan veronalainen tulo syntyy silloin, kun tulo nostetaan, merkitään verovelvollisen tilille tai saadaan muutoin vallintaan.¹⁴ Edun vallintaan saaminen tapahtuu edun käytön valintahetkellä.

Pankki-, sijoitus- ja vakuutuspalveluiden veronalaisuuteen on annettu kolme poikkeustilannetta Verohallinnon ohjeissa. Tämä ohjeistus perustuu KVL:n 2011/47 antamaan ratkaisuun, jolle tuloverolainsäädännöstä ei löydy perusteita. Seuraavissa poikkeustilanteissa bonukset ovat verovapaita¹⁵:

- 1) Tavanomainen ja kohtuullinen hyvitys menee automaattisesti saman yhtiön tai samaan konserniin tai sitä vastaavaan taloudelliseen yhteenliittymään kuuluvan yhtiön palvelumaksun kattamiseen ilman mahdollisuutta sen rahana maksamiseen ja maksu jää lopullisesti edun antajan maksettavaksi.
- 2) Luottojen, säästöjen, sijoitusten, vakuutusten ja muiden vastaavien erien perusteella saa alennusta palvelumaksun suorittamisesta samaan taloudelliseen ryhmän kuuluvassa yhtiössä, ja alennus jää alennuksen antavan yhtiön maksettavaksi kokonaisuudessaan (keskittämisetu).
- 3) Kyseessä on 1) ja 2) -kohtien yhdistelmä.

OP Ryhmän bonusjärjestelmä on luotu keskittämiseduin. Tämä tarkoittaa siis sitä, että edun myöntäjä kantaa siitä aiheutuvat kustannukset, mutta hyötyy siitä samalla

---

¹³ Verohallinnon ohjeet bonusten verotuksesta, s. 13.

¹⁴ Tuloverolaki, 6 luku Tulon realisoituminen, 110§.

¹⁵ Verohallinnon ohjeet bonusten verotuksesta, s.14.

liiketoiminnallisesti.¹⁶ Ohjeistus tällä hetkellä sitouttaa bonukset niiden myöntämään tahoon, mikä ei täysin palvele vapaiden markkinoiden periaatetta. Esimerkiksi S-Ryhmän myöntämät bonukset voidaan nostaa ulos, jolloin niissä ei ole samankaltaista kilpailuoikeudellista ongelmaa, kuin OP Ryhmässä.¹⁷

Vero-oikeudellinen ongelma syntyy keskittämisedusta. Käytännössä pankkipalveluista syntyneet bonukset voidaan käyttää ja käytetään tämän mukaisessa mallissa täysin toiseen osakeyhtiöön, vaikka molemmat yhtiöt kuuluvatkin samaan konserniin. Vero-oikeudellisesti, kun raha siirtyy yhtiöstä toiseen missä muodossa tahansa, tämä on ollut lähes poikkeuksetta aina verotettavaa tuloa. Verohallinto on kuitenkin tässä myöntämässään poikkeuksessa katsonut tämän nauttivan tavanomaisen alennuksen suojaa, eikä täten ole veronalaista – ainakaan vielä.

3.5 Keskusverolautakunnan ennakkoratkaisu oikeuslähteenä

Edellä selvennettiin jo hieman vero-ohjeiden oikeuslähteesemää. Seuraavaksi tarkastellaan minne keskusverolautakunnan ennakkoratkaisut sijoittuvat normihierarkiassa.

Vaikka keskusverolautakunnan ratkaisuista käytetään termiä ennakkoratkaisu, sillä ei ole lähellekään samaa painoarvoa oikeuslähteenä kuin KHO:n antamilla ennakkoratkaisuilla. Näitä kahta ei tule sekoittaa keskenään samanarvoisiksi. KHO toimii myös keskusverolautakunnan ratkaisujen viimesijaisimpana muutoksenhakuelimenä (Verohallinnosta annetun lain 16 §). Tästä seuraa siis se, että KHO on toimivaltainen muuttamaan keskusverolautakunnan ratkaisua, jos se näkee sen olevan ristiriidassa lainsäädännön kanssa.¹⁸

Keskusverolautakunnan ratkaisut julkaistaan aina verohallinnon omilla nettisivuilla. Kuitenkin näiden ratkaisuiden perustelut ja selvitys siitä, kuinka ratkaisuun on päädytty, jää usein tai lähes aina melko lyhyiksi taikka se puuttuu kokonaan. Niiden sisältämä oikeuslähteille tyypillinen sisältö jää puuttumaan. Niiden tarkoituksena on vain kertoa, kuinka

---

¹⁶ Verohallinnon ohjeet bonusten verotuksesta, s. 2.

¹⁷ Pietrila, Päivikki, Petteri Orpon hallitus ottaa syyniin OP-bonukset – kaivaa esiin finanssialan vanhan kiistan. Kauppalehti 20.6.2023.

¹⁸ Määttä, Verolakien tulkinta, s. 256.

asia on eikä tarjota selvitystä ongelmasta. Toisaalta ei ole myöskään keskusverolautakunnan oikeus tai velvollisuus toimia tuomioistuinten kaltaisena lainsäädännön tulkitsijana ja selventäjänä. Se voi tarjota vain ratkaisumahdollisuuksia ongelmakohtiin.

Oikeuskirjallisuudessa on jäänyt hieman epäselväksi tulisiko keskusverolautakunnan ennakkoratkaisuja pitää edellä mainittujen perusteiden nojalla heikosti velvoittavina vai sallittuina oikeuslähteinä. Sallitut oikeuslähteet ovat heikosti velvoittavien oikeuslähteiden alapuolella normihierarkiassa.

Nykyiset verohallinnon antamat syventävät vero-ohjeet bonusten verotuksesta nojaavat osittain melko paljonkin keskusverolautakunnan myöntämään verovapautteen bonuksille. Näin ei tulisi olla, koska ennen lautakunnan ratkaisua oikeuskäytännössä sekä lainsäädännön esitöitä tutkimalla, olisi saatu täysin eri käytäntö aikaiseksi. Kriittisintä tapauksessa on ollut se, ettei keskusverolautakunnan ennakkoratkaisusta ole valitettu muutoksenhaku teitse korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

4 Verovapauden kriteerit

Finanssialan bonusjärjestelmään on siis myönnetty kolme erilaista tilannetta, milloin bonukset ovat verovapaita. KHO 2002:10, KHO 2009:9 ja KVL 2011/47 ratkaisuissa annetut kriteerit verovapaudelle: palvelumaksun sekä kohtuullisuuden ja tavanomaisuuden määritelmät sekä etuuden käytön valintamahdollisuuden puuttuminen. Seuraavassa käsittelen mitä oikeudellisia ongelmia näistä on johtunut.

4.1 Palvelumaksu

Verohallinnon ohjeissa on annettu palvelumaksuille, jotka ovat isossa osassa verovapauden myöntämiselle, seuraavanlainen määritelmä: ” Palvelumaksulla tarkoitetaan tässä yhteydessä yhtiön tai samaan taloudelliseen yhteenliittymään kuuluvan yrityksen tarjoamasta palvelusta veloittamaa hintaa. Palvelumaksuna ei pidetä esimerkiksi sijoitusta sijoitusrahastoon, mutta tästä sijoituksesta perittävä merkintä- tai hoitopalkkio on tässä tarkoitettu palvelumaksu. Vakuutusmaksut ja muut palkkiot voidaan myös rinnastaa palvelumaksuihin.”¹⁹

Palvelumaksun määritelmä on iso osa veroedun problematiikkaa, koska se on määritelty tulkittavan melko laajasti. OP Ryhmä käyttää bonuksia ainakin seuraaviin mainitsemiinsa palvelumaksuihin (liite 1):

- päivittäisiin pankkipalveluihin
- lainojen palvelu- ja toimitusmaksuihin
- kodin, perheen ja ajoneuvojen vakuutusmaksuihin
- säästöjen ja sijoitusten säilytys- ja salkunhoitopalkkioihin
- lakipalveluiden palkkioihin
- OP Kodin kiinteistönvälityspalkkioihin

Tällä tavoin sen asiakkaat pääsevät hyödyntämään bonuksiaan pankkipalveluiden lisäksi myös vakuutus-, laki- ja kiinteistönvälityspalveluissa. KKV on katsonut Verohallinnon laajan palvelumaksun määritelmän olevan yksi niistä tekijöistä, jotka toimivat vapaiden markkinoiden esteenä. KKV puolestaan pitää palvelumaksun yhdistyvän kiinteästi tarjottuun hyödykkeeseen, eikä sillä siten tulisi olla omia markkinoita, kuten edellä mainituilla

---

¹⁹ Verohallinnon ohjeet bonusten verotuksesta, s. 14

vakuutus-, laki- ja kiinteistönvälityksellä on.²⁰ Käytännössä nyt siis OP Ryhmässä kertyvät pankki- ja sijoitustoiminnasta kertyvät bonukset vierivät osakseen myös vakuutus-, laki- ja kiinteistönvälitysmarkkinoita, koska näitä bonuksia käytetään OP Ryhmän toimesta konsernin sisäisesti, vero-ohjeiden salliman keskittämisedun puitteissa.

Tapauksessa KHO 2009:9 linjattiin pankille maksettujen palvelumaksujen olevan elantomenoja, joita ei voida TVL 54 §:n mukaisesti vähentää pääomatulojen hankkimisesta tai säilyttämisestä aiheutuvina menoina. Kuitenkin verohallinto ohjeistaa myyntikulujen olevan vähennyskelpoisia luovutushintaa laskiessa.²¹ OP Ryhmän bonusjärjestelmässä näitä verohallinnon tarkoittamia myyntikuluja, esimerkiksi kiinteistönvälityspalkkioita, kohdellaan palvelumaksuina. Verohallinnon ohjeissa on viitattu KHO 2009:9 ratkaisuun, joten selvästi sille on haluttu antaa painoarvoa. Omistaja-asiakkailta on siis tällä hetkellä OP Ryhmän käyttäessä bonuksia kiinteistönvälityspalkkioihin mahdollisuus vähentää jo tavanomaisen alennuksen saatuaan kiinteistönvälityspalkkionsa luovutusvoiton yhteydessä tulon hankkimismenona. Lisäksi, esimerkiksi merkittävää sijoitustoimintaa voidaan pitää joissain tapauksissa ansiotulona, jolloin pankin palvelumaksut voidaan vähentää tulonhankkimismenoina. Tällöin ollaan myös tilanteessa, jossa OP Ryhmän bonuksilla annettu alennus pankkipalveluista voidaan uudelleen vähentää verovelvollisen verotuksessa. Vero-oikeudellisesti kaksinkertainen alennus tai etuus tulosta on ennennäkemätön.

Tapaukseen KHO 2009:9 viitaten, OP Ryhmä ei saisi käyttää verovapaina kohdeltavia bonuksia omistaja-asiakkaidensa verotuksessa vähennettäviin kuluihin, joita kiinteistönvälitys- ja mahdollisesti lakipalveluiden palkkiot sekä joissain tilanteissa myös pankkipalveluiden palkkiot ovat. Näin ollen OP Ryhmän käytäntö ei siis täysin ole suoraviivaisesti yhdenmukaista oikeuskäytännön ja lainsäädännön tarkoituksien kanssa. Voidaan myös todeta verohallinnon ohjeiden olevan puutteelliset palvelumaksun määritelmän osalta.

4.2 Kohtuullisuuden ja tavanomaisuuden vaatimus

KKV on lausunut aloitteessaan pankki- ja vakuutusalan bonusten verokohtelun muuttamiseksi tavanomaisuuden ja kohtuullisuuden arvioinnin osalta seuraavaa: ”Kuitenkin esimerkiksi

---

²⁰ Aloite valtiovarainministeriölle pankki- ja vakuutusalan bonusten verokohtelun muuttamiseksi 29.3.2021

²¹ Verohallinnon syventävät vero-ohjeet: Omaisuuden luovutusvoitot ja -tappiot luonnollisen henkilön tuloverotuksessa, kohta 9.

tilanteessa, jossa hyvityksen perustana on useiksi kymmeniksi vuosiksi otetun asuntoluoton kokonaisuus, hyvitys voi olla todella huomattava suhteessa sillä maksettaviin palvelumaksuihin. Hyvitys voi kattaa kaikki tällaiset maksut kokonaan. Tällaisen tilanteen, jossa rahamäärältään suuren luoton ottanut asiakas saa kertyvien hyvitysten vuoksi merkittävän osan tarvitsemistaan vakuutus tuotteista ilmaiseksi, ei voida katsoa täyttävän tavanomaisuuden ja kohtuullisuuden edellytystä.’’²²

Vero-ohjeista johtuen asiakkaiden bonuksista saama pääomatulo on tällä hetkellä verovapaata, yhtenä edellytyksenään kohtuullisuuden ja tavanomaisuuden vaatimus. Vertailun vuoksi, jos katsotaan esimerkiksi henkilökuntaetujen kohtuullisuuden ja tavanomaisuuden vaatimusta yksityishenkilön tuloverotuksessa, huomataan rajojen olevan kovin alhaiset. Vaikka tässä tapauksessa puhutaan ansiotulosta eikä pääomatulosta, lähtökohtana on myös tässä TVL 29 §. Käytännössä bonusten osalta voidaan puhua yksityishenkilöiden saamista jopa tuhansien eurojen arvoisesta etuudesta. Vero-oikeudellisesti voitaisiin tulkita tämän olevan kohtuullisuuden ja tavanomaisuuden kanssa eri linjassa.

4.3 Valinnanvapaus käyttää etuus

Jo mainitussa KHO 2002:10 ratkaisussa todettiin etuuden olevan veronalaista pääomatuloa, jos henkilöllä on vapaus valita, mihin tai miten etuutensa käyttää. OP Ryhmä muutti aikaisempaa käytäntöään tämän osalta siten, että se eväsi asiakkailtaan mahdollisuuden päättää bonuksien käyttökohteet. Nykyään bonukset vähennetään siis automaattisesti palvelumaksuista sitä mukaan kun niitä kertyy.

Edellä esitetty on linjassa KVL 2011/47 ratkaisun kanssa, jossa nimenomaisesti mainittiin, että kun pankki määrittelee ja valitsee bonusten käyttökohteet, tätä etuutta on pidettävä tavanomaisena alennuksena, josta ei synny verotettavaa tuloa. Tapauksessa selvennettiin valintaoikeuden arviointia.

KVL 2011/47 ratkaisussa jäi soveltamatta KHO 2002:10 ja KHO 2009:9 perusteluissaan vaatima laajan tulokäsitteen tulkintaa. KVL:n ratkaisu olisi tullut viedä tämä oikeusvarmuuden nimissä KHO:n ratkaistavaksi ja korjattavaksi vastaamaan nykyistä lainsäädännön tarkoitusta. Tällä hetkellä OP Ryhmän käytäntö nojaa KVL 2011/47

---

²² Aloite valtiovarainministeriölle pankki- ja vakuutusalan bonusten verokohtelun muuttamiseksi 29.3.2021.

perusteella laadittuihin verohallinnon ohjeeseen bonusten verotuksesta, joka ei vastaa täysin nykyistä lainsäädäntöä tai ratkaisua edeltävää KHO:n ratkaisulinjaa asiasta.

5 Yhteenveto

Kun tarkastellaan lähemmin näitä keinoja, joilla kyseinen veroetus on myönnetty, huomataan veroetuuden olevan TVL säännösten ja tarkoitusperien vastainen. Se ei palvele lainsäädännön tarkoittamaa laajaa tulokäsitetä eikä vero-oikeudellisia periaatteita. Voidaan myös miettiä, onko verohallinto yhdessä keskusverolautakunnan kanssa ollut oikea taho myöntämään kyseistä veroetua, kun lähtökohtana on se, että laajasta tulokäsitteestä pystytään poikkeamaan vain lainsäädännöllä tai vakiintuneella oikeuskäytännöllä. Lisäksi tämän veroetuuden myöntäminen ei ole noudattanut oikeusvarmuuden edellyttämää linjaa, sillä se on ollut täysin TVL:n tarkoitusten vastainen. Yksityisillä henkilöillä tai muilla oikeushenkilöillä ei ole ollut täten mahdollisuutta arvioida verokäytännön muuttumista.

Tutkielmassa on osoitettu finanssialan bonusten veroetuuden olevan valtavana ristiriidassa laajaan tulokäsitteen kanssa, jonka ympärille koko TVL rakentuu. Lisäksi nykyisen muotoiset vero-ohjeet bonusten verotuksesta rakentuvat virheellisesti keskusverolautakunnan väärin perustein tehtyyn ratkaisuun, jolla normihierarkiassa kuuluisi olla melko vähäinen vaikutus. Varsinkin, kun ylemmältä tasolta löytyy sääntelyä TVL:stä sekä laajaa tulokäsitetä tukevia KHO:n antamia ratkaisuja. Näiden syiden vuoksi olisi tärkeää saada selvyyttä ja oikeusturvaa vallitsevaan oikeusnormistoon finanssialan bonusten verokohtelusta, niin vero-oikeudellisesti kuin kilpailuoikeudellisesti.

Lisäksi tutkielmassa on osoitettu palvelumaksukäsitteen epäselvyys ja OP Ryhmän käytäntö palvelumaksujen osalta vero-oikeudellisesti epätäydelliseksi. OP Ryhmän käytännössä rahanarvoisia etuuksia annetaan hankintamenona vähennettäviin menoihin, kuten kiinteistö- ja lakipalveluihin. Lisäksi vakuutusmaksun rinnastuminen palvelumaksuksi on ristiriitainen oletus, koska vakuutusmaksuilla on täysin omat erilliset markkinat.

Valtiovarainministeriö on muistiossaan bonusten verotuksesta kirjoittanut, ettei bonusten verotukseen kohdistuisi tällä hetkellä todellista verotuksellista ongelmaa. Voidaan kuitenkin todeta, että tässä tutkielmassa on tuotu montakin vero-oikeudellista ongelmaa esille, jotka eivät tue miltään osin valtiovarainministeriön lausumaa. Se mitä valtiovarainministeriö on tarkoittanut verotuksellisella ongelmalla voi toki merkitä eri asiaa kuin tutkielmassa esitetyillä oikeudellisilla ongelmilla.

Nykyiseen bonusten verotuskäytäntöön on annettu liikaa painoarvoa keskusverolautakunnan ratkaisusta ja valittu sitä tukevat yksittäiset perustelut KHO:n ratkaisusta irrallaan kokonaisuudesta. Verotuskäytännössä on kuitenkin täysin unohdettu laaja tulokäsite, johon lähes jokaisessa bonuksia käsittelevässä KHO:n ratkaisussa on nojattu. Verotuskäytännössä ei ole noudatettu oikeuslähdeopillista normihierarkiaa eikä muita vero-oikeudellisia periaatteita. On siis kummallista huomata, että Valtiovarainministeriö antaa ymmärtää edellä mainitussa muistiossaan verotuskäytännön perustuvan TVL:n yleisiin säännöksiin ja ”se on muotoutunut nykyiseen muotoonsa oikeus- ja verotuskäytännön kautta”. Tämä ei täysin pidä paikkaansa. Ei ole yhtäkään KHO:n ratkaisua, joissa myönnettäisiin nykyisessä muodossaan bonusten verovapaus. Vaikka verohallinnon ohjeistus seuraisikin keskusverolautakunnan antamaa ratkaisua asiasta, se ei tarkoita, että tälle veroetuudelle olisi tosiasiallinen oikeutus lainsäädännössä vapautua verosta ja laajasta tuloverokäsitteen asettamasta veronalaisuudesta.

Verotusta tarkastellessa on kuitenkin muistettava, että sitä lopulta ohjaa politiikka, jonka päättäjät valitaan demokraattisissa vaaleissa. Vaikka jokin asia olisi esimerkiksi vero-oikeudellisesti perustelematon, tämä ei tarkoita, etteikö se olisi yhteiskunnallisesti hyväksyttyä toimintaa. Yhteiskunnan hyväksyessä jonkin lainvastaisen käytännön ja sen pitkään jatkuessa, siitä voi muotoutua vakiintunutta käytäntöä, kuten nyt finanssialan bonusten veroetuuden kanssa voi olla päässyt käymään.

Nykyisen käytännön jatkuessa pitkään, käytäntöä ei voida vain todeta vääräksi, vaan tilanteen ainoa ja varmin purkukeino on säätää asiasta lailla. Aika näyttää mitä Petteri Orpon hallitus on kaavaillut asian suhteen, mutta helppoa se ei joka tapauksessa tule olemaan.

Lainsäätäminen on pitkä sekä hankala prosessi, jossa jokainen mahdollinen ongelma ja lain vaikutus tulisi ottaa huomioon mahdollisimman laajasti, jotta verovelvollisten oikeusvarmuus saadaan säilytettyä. Toisaalta myöskään nykyinen epäselvä ja tuloverolain vastainen tulkintamalli ei tue oikeusvarmuuden vaatimusta.

Liite 1: kuva OP Ryhmän verkkosivuilta (kuvankaappaus otettu 26.2.2024)

Mihin OP-bonuksiani käytetään?

Bonustilillesi kertyneitä OP-bonuksia käytetään pankin palvelumaksuihin, jotka muussa tapauksessa veloittaisiin käyttötililtäsi. Bonuksia käytetään myös vakuutusmaksuihin. OP-bonuksilla maksetaan palvelumaksuja ja vakuutuslaskuja automaattisesti siinä järjestyksessä, kun maksuja tai veloituksia muodostuu.

OP-bonuksia käytetään muun muassa

- päivittäisiin pankkipalveluihin (käyttötili, OP:n digipalvelut, OP:n maksukortti)
- lainojen palvelu- ja toimitusmaksuihin
- kodin, perheen ja ajoneuvojen vakuutusmaksuihin
- säästöjen ja sijoitusten säilytys- ja salkunhoitopalkkioihin
- lakipalveluiden palkkioihin
- OP Kodin kiinteistönvälityspalkkioihin